

Austatud lugeja!

Õlireostuskatastroofid, Läänemerre lastud pilsiveed, karile läinud tankerid, õlilaigud meres ja rannal on ootamatult muutunud reaalsuseks. Mida on riik sellest tänaseks õppinud? Mitmed kriisilukorrad kinnitavad, et õpitulem pole olnud märkimisväärne. Eesti pole valmis ohte tõrjuma. Täitevvõimu võimetus ette näha tagajärgi ja sellest tulenev probleemide lahendamine nende tekkimise järjekorras on märgiks, et riigi ülesehitamisel ja õiguskorra tugevdamisel on veel palju teha.

Kuid teiselt poolt, Garrett Hardin juhtis juba ligi 40 aastat tagasi tähelepanu sellele, et ühise ressursi (piiramatu) kasutamise võimalus paneb üksikisiku käituma omakasupüüdliselt. Ühise ressursi intensiivse kasutamisega ei kaota isik midagi, kuid võidab palju. Kogu saadav tulu/hüve kuulub talle, kuid kaasnevad negatiivsed mõjud jagunevad terve kogukonna vahel. Mõõngem, et paljuski on jäänud olukord muutumatuks tänaseni.

Keskkond on meie ümber, meie keskel, meie sees, sest ka meie oleme toitumishahela lüli, kuigi loodetavasti viimane lüli. Kas me teame täpselt, mis riskid meid ümbritsevad? Kas vähemalt seadusandja on piisavalt reageerinud ja piisava õigusliku baasi loonud? Keskkonnaõiguse valdkonda võib liigitada järgmised seadused: keskkonnamõju hindamise ja keskkonnanuhtimissüsteemi seadus, metsaseadus, välisõhukaitse seadus, jäätmeseadus, maapõueseadus, kalapüügiseadus, pakendiseadus, keskkonnatasude seadus, saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli seadus, looduskaitse seadus, veeseadus, säästva arengu seadus, geneetilisel muundatud organismide keskkonda viimise seadus, keskkonnaseire seadus, jahiseadus, keskkonnaregistri seadus, keskkonnajärelevalve seadus, kemikaaliseadus, kiirguse seadus, ühisveevärgi- ja kanalisatsiooniseadus. See nimekiri ei pruugi olla täielik. Selge on vaid see, et nendes õigusaktides orienteerumine võib juristilegi keeruliseks osutada. Vägisi kipub tekkima mulje, et kõik soovivad koordineerida, aga mitte keegi ei soovi vastutada.

11. mail 2007 Tallinnas toimunud järjekorras viienda õiguskantsleri teaduskonverentsi „Elurikkus või rikutud elu“ eesmärk oli vaadata ettepoole. Konverentsi moto oleks Artur Alliksaart parafraaseerides võinud kõlada: kas elu rikastada või rikkust elustada? „Elurikkus või rikutud elu“ sümboliseerib meie ees täna seisvaid valikuid. Mõiste „elurikkus“ tähendab bioloogilist mitmekesisust. Elurikas on rikkalik elukeskkond. Nagu ühest alljärgnevast artiklist lugeda võib, on kõik võidud looduskeskkonna arvelt ajutised ja kõik kaotused igavesed. Loodus ei ole ümbertegemiseks, vaid temaga koos elamiseks – vaid nii on elu rikas.

Käesolev number sisaldab tänavuse konverentsi ettekannete põhjal valminud artikleid. Õiguskantsleri nõunik *mag. iur.* Evelin Lopman analüüsib seda, kas ja kellel on võimalik vaidlustada liikmesriigi tegevusetust Euroopa Liidu looduskaitse direktiivide rakendamisel. Professor Ludwig Krämer käsitleb Euroopa Kohtu mõju Euroopa Liidu ja liikmesriikide keskkonnaõiguse arengule. Eestimaa Looduse Fondi jurist Kärt Vaarmari lahkab keskkonnanalase subjektiivse õigusega seotud küsimusi Eesti kohtupraktikas. Professor Hans D. Jarass tutvustab Saksa immisioonikaitse õiguse põhimõtteid. Professor Jaan Sootak analüüsib keskkonnakahju ja selle ühiskonnaohtlikkusega seotud probleeme karistusõiguses. Prokurör Martin Hussels käsitleb keskkonna õigushüvesid ja nende kaitset Saksa keskkonnakaristusõiguses. Dotsent Hannes Veinla ning professor Michael Klopfer kirjutavad keskkonnaõiguse kodifitseerimisest ning selle käigus vajalikest valikutest ja otsustest.

Soovin tänada Saksa Rahvusvahelise Õiguskoostöö Fondi, kes on teinud võimalikuks konverentsi toimumise ja kelle rahalisel toel käesolev number ilmub.

Allar Jõks